

Prefață

Cartea de față are meritul de a prezenta natura și spațiile verzi din proximitatea unor comunități, ca „păduri urbane”. Prin acest fapt pădurea ne este prezentată dintr-o perspectivă mai puțin frecventată de oamenii de știință și de scriitori și anume „pădurea urbană”, care apare ca fiind unul din cadrele în care societatea și indivizii au evoluat de-a lungul timpului. Pădurea din zona urbană și periurbană a favorizat dezvoltarea unor ocupații specifice (păstoritul, exploatarea lemnului etc), concomitent cu apariția și manifestarea unor evenimente, sărbători și ritualuri magico-religioase aflate în strânsă legătură cu comunitatea, cu credințele și cu aspirațiile sale.

Într-o lume contemporană măcinată de crize economice și identitare, precum și de un mare grad de pesimism privind viitorul, în care schimbările climatice sunt ridicate la rang de dogmă de către activiștii de mediu, cartea de față aduce în fața cititorului relația complexă existentă între OM și NATURĂ. Discursul autorilor caută să atragă atenția asupra relației existente între comunitatea umană și natura din proximitatea sa, explorând diverse aspecte ca rolul pădurii urbane ca refugiu, spațiu sacru, loc de recreere, spațiu de relaxare și refacere psihologică, factor al bunăstării materiale, cadru de manifestare al unor ceremonii și ritualuri.

Materialul bibliografic a fost cu siguranță abundent dat fiind faptul că există numeroase studii, volume și articole de popularizare privind zona Țării Bârsei și Brașovului, informațiile oferind argumente și consistență demersului autorilor.

Pornind de la generalități și definiții privind tema aleasă „pădurea urbană” autorii reușesc în mod succint și edificator să demonstreze faptul că spațiile verzi din zonele urbane și periurbane se încadrează adesea în această categorie, îndeplinind funcții mult mai complexe decât cele legate de conservarea ecosistemului, având funcții de regenerare urbană, de spații de recreere sau relaxare, unele dintre aceste păduri îndeplinind chiar funcțiuni de natură culturală ca locuri ale memoriei, sanctuare ale unor divinități și creaturi magice, spații cu funcțiuni culturale și istorice de mare valoare pentru comunitatea locală. Pădurea urbană nu este specifică doar zonei Brașovului, ea poate fi descoperită și în alte regiuni ale României, dar și în proximitatea unor orașe din alte țări (Germania, Franța, Anglia etc), unde adesea a fost transformată în zone de parc și de loisir pentru comunitate. În unele zone din America de Sud, dezvoltarea accelerată a unor metropole, dar și a unor comunități de mai mică însemnătate au determinat păstrarea unora dintre pădurile din proximitate ca „spații verzi cu rol recreativ”, ca spații cu funcțiuni multiple, unele dintre ele fiind protejate

chiar ca „sanctuare” ale unor triburi indigene.

Ținând cont de criteriile care au determinat catalogarea unor păduri sau spații verzi drept păduri urbane în alte părți ale lumii, autorii se apleacă asupra spațiilor verzi din zonele urbane și periurbane ale Brașovului și Săcelelor, reușind să dovedească faptul că îndeplinesc criteriile pentru a fi catalogate drept „păduri urbane” prin istoria și evoluția lor din ultimele șapte secole, prin siturile arheologice și monumentele de pe suprafața lor, prin poveștile și legendele aflate permanent în directă legătură cu comunitatea locală, cu nevoile și aspirațiile acesteia.

Este demn de notat faptul că pe parcursul întregului volum ne sunt prezentate în mod explicit toate acele elemente care atestă faptul că încă din Evul Mediu spațiile verzi din Țara Bârsei și mai ales din jurul Brașovului au fost gestionate într-o manieră complexă, care a depășit nivelul exploatării lemnului pentru foc și a culesului de plante aromatice, spațiile verzi fiind generatoare de bunăstare prin utilizarea lor ca locuri de pășunat, fânețe și zone de organizare a unor stâni, iar poienile și locurile de popas fiind organizate ca locuri pentru evenimente tradiționale și sărbători.

Muntele Tâmpa, azi rezervație naturală, dar în relatări și reglementări de urbanism apare din trecut ca fiind mult mai mult, de fapt el era perceput de către locuitori și autorități în secolele XVII-XX ca o PĂDURE URBANĂ, cu multiple funcțiuni, prevăzută cu alei și poteci mărginite în epocă cu sute de cireși amari, cu bănci sculptate în piatră în zonele de belvedere, cu stâlpi pentru iluminat public, cu chioșcuri pentru fanfară. Treptele Gabony și alte amenajări vechi de peste 200 de ani, care conduc drumeții și turiștii spre vârful Tâmpa, atestă, de asemenea, intenția comunității brașovene de a pune în valoare din punct de vedere cultural și istoric acele monumente aflate în directă legătură cu evoluția orașului: Cetatea Brașovia și monumentul Milenium-ului.

Dealurile și coastele care mărginesc vechiul cartier Șchei pornind pe de o parte de la Șaua Tâmppei și pe de alta de la Stejeriș și urcând până pe Valea cu Apă, Crucur și Poiana Brașov se înscriu și ele în categoria „pădure urbană” fiind pentru vechea comunitate românească din Brașov locuri de recreere, de drumeție, de picnic, dar și locuri în care se organizează prin tradiție evenimente ale Junilor ca Jocurile strămoșești, Maialurile, parada călare de le Pietrele lui Solomon.

Autorii prezintă aceste păduri urbane din perspectiva însemnătății lor din punct de vedere cultural, ele fiind de fapt ”spații verzi” cu semnificații istorice și culturale aparte, însemnate atât pentru ritualurile și tradițiile care au loc în fiecare an pe teritoriul lor, cât și pentru faptul că adăpostesc numeroase cruci și troițe cu statut de monument istoric înscrise în lista Ministerului Culturii,

iar aceste cruci sunt așezate fie pe drumurile care străbat pădurile, fie în unele poieni cu nume pitorești ca Fântânița Popii, Chetriș, La Cruce etc.

Volumul prezintă astfel diverse aspecte care redau caracterul complex și numărul mare de funcțiuni al unei păduri urbane. Acestea sunt prezentate într-un mod diacronic, ținând cont de evoluția comunității și de creșterea numărului de funcțiuni pentru acest tip de pădure, care de fapt sunt generate de nevoile și așteptările membrilor comunității și care determină în cele din urmă necesitatea organizării unui management complex pentru „pădurea urbană”.

Dr. Alexandru Stănescu